

جامعه‌شناسی امنیت و احساس امنیت

د. مهد علی هاشمیان فر

زهره طاهری

د. آرا نعمت‌اللهی

جامعه‌شناسان

سرشناسه: هاشمیان فر، سیدعلی، ۱۳۴۲-
عنوان و نام پدیدآور: جامعه‌شناسی امنیت و احساس امنیت
تألیف: سیدعلی هاشمیان فر، زهرا طاهری، زهرا نعمت‌اللهی

مشخصات نشر: جامعه‌شناسان
مشخصات ظاهری: ۳۴۸ ص: جدول، نمودار
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۳-۳۴۸-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: عنوان به انگلیسی: The theory of security and feeling of security

یادداشت: کتابنامه
موضوع: امنیت روانی -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع: امنیت داخلی -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع: امنیت روانی
موضوع: امنیت داخلی

شناسه پرونده: ۱۳۷۱
شناسه افزودن: نعمت‌اللهی، زهرا
رده بندی کتب: ۳۰۵ ج ۲ HV ۷۶۳
رده بندی دیویی: ۳۶۴
شماره کتابشناسی ملی: ۹۲۲۱

جامعه‌شناسان

چاپ اول: ۱۳۹۵ تهران/ تعداد ۲۰۰ نسخه
قیمت: ۲۸۰۰۰ تومان/ چاپ دیجیتال: نگیل
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۳-۳۴۸-۶
همه حقوق چاپ نشر برای ناشر محفوظ است.

حروفچینی، نمونه‌خوانی و صفحه‌آرایی: جامعه‌شناسان
ویراستاری: گروه ویراستاری انتشارات جامعه‌شناسان

فروشگاه و نمایشگاه مرکزی:
تهران، خیابان انقلاب، روبروی درب اصلی
دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، پلاک ۲۱۷
فروشگاه جامعه‌شناسان
تلفن: ۶۶۹۵۹۶۸۰، ۶۶۰۰۰۰۵۱، ۸۱
تلفن دفتر نشر: ۶۶۹۶۹۶۲۰

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب
۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف
(ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

WWW.JAMEESHENASAN.COM
Email: Sociologists15@gmail.com

فهرست مطالب

۱۳	پیشگفتار.....
۱۵	فصل اول: کلیات تحقیق.....
۱۵	مقدمه.....
۲۲	تعریف واژه‌ها.....
۲۹	فصل دوم: مفاهیم و ادبیات پژوهش.....
۲۹	امنیت، تعریف مفاهیم.....
۳۱	اهمیت امنیت از دیدگاه اسلام.....
۳۳	نیاز به امنیت.....
۳۵	انواع و گونه‌های امنیت.....
۴۸	ابعاد امنیت.....
۴۹	ویژگی‌های امنیت.....
۵۰	سطوح امنیت از دید اندیشمندان کلامیک.....
۶۰	امنیت خرد و کلان.....
۶۱	زمینه ارزیابی کنش‌گران از امنیت.....
۶۳	امنیت و احساس امنیت.....
۸۶	پیشینه تحقیق.....
۱۱۲	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۱۱۳	فصل سوم: نظریه‌های امنیت و احساس امنیت.....
۱۱۵	امنیت از دیدگاه‌های مختلف.....

- ۱۱۹ نظریه پردازان رویکرد سستی.....
- ۱۲۱ دیدگاه مدرن.....
- ۱۳۰ رویکرد مدرن (امنیت اجتماعی شده) به امنیت.....
- ۱۳۹ مکاتب فکری امنیت.....
- ۱۴۴ نظریه‌های روان‌شناسی اجتماعی امنیت.....
- ۱۵۶ معالجات جامعه‌شناختی امنیت.....
- ۱۸۷ بحث و نتیجه‌گیری از مباحث امنیت.....
- ۱۸۹ احساس ناامنی / ترس از جرم مکاتب و دیدگاه‌ها.....
- ۲۳۰ شاخص‌های مولفه‌های احساس امنیت / ناامنی.....
- ۲۴۴ پیشینه اجمالی مفهوم سرمایه اجتماعی.....
- ۲۴۶ منابع سرمایه اجتماعی.....
- ۲۴۷ کارکردهای سرمایه اجتماعی.....
- ۲۴۹ نظریات سرمایه اجتماعی.....
- ۲۵۴ جمع‌بندی نظرات سرمایه اجتماعی.....
- ۲۸۰ عملکرد رسانه‌ها و احساس امنیت / ناامنی.....
- ۲۸۸ ۲- تحلیل محتوای اخبار.....
- ۲۹۲ پایگاه اجتماعی - اقتصادی و احساس امنیت / ناامنی.....
- ۲۹۹ ویژگی‌های فیزیکی - اجتماعی شهر و احساس امنیت / ناامنی.....
- ۳۰۱ تعریف محله.....
- ۳۰۳ تعریف فضای شهر.....
- ۳۱۶ دیدگاه قربانی‌شدن غیرمستقیم.....
- ۳۱۹ مدل نظری تحقیق.....

فصل چهارم: بحث و نتیجه‌گیری.....	۳۲۱
خلاصه مباحث و نتیجه‌گیری نهایی.....	۳۲۱
پیوست.....	۳۲۹
منابع و مأخذ:.....	۳۳۷

فهرست شکل‌ها

شکل شماره ۱-۱: زه سنجش احساس امنیت.....	۶۳
شکل شماره ۲-۱: نظام و امنیت.....	۷۰
شکل شماره ۲-۳: نظم، ناهنجاری و احساس امنیت.....	۷۲
شکل ۱-۳: ساختار غیر اجتماعی امنیت داخلی (رویکرد سنتی).....	۱۱۹
نظریه پردازان شکل (۲-۳): ساختار اجتماعی امنیت داخلی.....	۱۳۰
شکل (۳-۳): رابطه بین تئوری اختلال اجتماعی و ترس از جرم.....	۲۲۸
شکل (۳-۴): عناصر سرمایه اجتماعی از نظر بولن و اوانکس.....	۲۴۸
شکل (۳-۵): مدل نظری پژوهش.....	۳۲۰

فهرست جدول‌ها

جدول شماره (۱-۲): تقسیم‌بندی امنیت براساس سطح ملی، عمومی و داخلی.....	۵۲
جدول (۱-۳): ابعاد امنیت از نظر مولار.....	۱۳۱
جدول (۲-۳): تهدیدهای مستقیم و غیرمستقیم برای امنیت انسانی از نظر کانی با پای.....	۱۷۱
جدول (۳-۳): مفهوم چندبعدی از امنیت انسانی مک‌گرگور.....	۱۷۳
جدول (۴-۳): امنیت و ناامنی؛ دو نظام ارزشی متضاد از دید اینگلهارت.....	۱۷۶
جدول (۵-۳): مضامین اعتماد و مخاطره در فرهنگ‌های پیش از مدرن و مدرن.....	۱۸۲
جدول (۶-۳): ابعاد علقه امنیت.....	۱۸۶
جدول (۷-۳): ابعاد عمده امنیت ملی.....	۱۸۷
جدول (۸-۳): رابطه متغیرهای مستخرج از پژوهش با رویکردهای نظری امنیت / ناامنی.....	۳۱۸

پیشگفتار

احساس امنیت به عنوان یکی از مهم ترین نیازهای روانی انسان است که متأثر از شرایط اجتماعی است که فرد در آن به سر می برد. بین امنیت اجتماعی و احساس امنیت، ارتباط مستقیمی وجود دارد و اجتماعی که امنیت بر آن حکمفرما باشد، افراد آن جامعه احساس امنیت کرده و زندگی اجتماعی سالم و روبه رشدی را خواهند داشت. اما در شرایطی که امنیت یک جامعه رو به افول پیش برود، احساس ناامنی فراگیر می شود و افراد با ناآرامی و عدم اطمینان فکری بی شماری روبه رو خواهند شد که زندگی اجتماعی را مختل ساخته و آن جامعه را از رونق باز خواهد ایستاند.

اهمیت و نبود احساس امنیت در اجتماع همیشه به عنوان دغدغه فکری بسیاری از فلاسفه، اندیشمندان، روان شناسان، جغرافی دانان و به خصوص جامعه شناسان و تحلیل گران اجتماعی واقع شده است.

عوامل بی شماری را می توان ذکر کرد که در وجود یا عدم وجود احساس امنیت تأثیرگذار هستند. از آنجا که امنیت ریشه و اساس رشد هر اجتماعی اعم از علمی، سیاسی، فکری و... است، در هر کدام از این مکاتب فکری، جایگاه ویژه خود را دارا بوده و دارای ماست بی شماری است. اما در زمینه اجتماعی از جمله عوامل تأثیرگذار بر احساس امنیت می توان به سرمایه اجتماعی، فضای شهری، نقش پلیس، رسانه، پایگاه اجتماعی- اقتصادی و عواملی از این دست اشاره کرد.

بر این اساس، در این کتاب به بررسی مفهوم احساس امنیت و نظریه های مرتبط با آن خواهیم پرداخت، تا دریابیم چگونه این عوامل می تواند در تقویت یا کاهش احساس امنیت تأثیرگذار باشد؛ احساسی که در سطح فردی، سلامت روانی فرد را فراهم می سازد و در سطح کلان، به آرامش تمامی اعضای جامعه و سازندگی آن اجتماع یاری می رساند. امید است نتایج این پژوهش، ما را در رسیدن به این امر یاری رساند.

در این کتاب مباحث در ۴ فصل ارائه خواهد شد که عبارت‌اند از:
فصل اول: شامل مقدمه و تعریف مفهومی واژه‌های کلیدی پژوهش است.
فصل دوم: این فصل در دو قسمت تدوین شده است: قسمت اول فصل دوم به ادبیات تحقیق اختصاص دارد و شامل مطالبی در مورد امنیت، بررسی ابعاد، انواع، سطوح و کارکردهای آن و مفاهیم مرتبط با احساس امنیت است. در قسمت دوم این فصل، به پیشینه تحقیق پرداخته شده است. به‌شینه تحقیق نیز در دو قسمت تحقیقات داخلی و تحقیقات خارجی تدوین شده است.

فصل سوم: در قسمت اول این فصل، نظریه‌های مربوط به امنیت در نزد اندیشمندان در سده‌های گذشته و همچنین به بررسی مفهوم امنیت در نزد جامعه‌شناسان کلاسیک از جمله، مرتون، دورکیم و... پرداخته شده است و در قسمت دوم، به بررسی امنیت و احساس امنیت / ناامنی در نزد جامعه‌شناسان و نظریه پردازان معاصر پرداخته شده است؛ در قسمت آخر این فصل نیز مدل نظری مرتبط با معیارهای پژوهش ترسیم شده است.
فصل چهارم: در ابتدا خلاصه‌ای از مباحث گذشته ارائه شده است، سپس به تحلیل نظری و ارائه راهکارها و پیشنهادت، پرداخته شده است.